

Вдовиченко І. О.

аспірант кафедри міжнародних економічних відносин

імені Артура Голікова

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

м. Харків, Україна

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-333-3-27>

УЧАСТЬ У МАКРОРЕГІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЯХ ЄС ЯК НАПРЯМ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Регіональне співробітництво стрімко зазнає розвитку у загальній політиці Європейського Союзу у її співпраці з третіми країнами, у тому числі із Україною. Пришвидшення процесів регіональної інтеграції та економічного співробітництва між Україною та ЄС посилюється внаслідок участі у створенні єврорегіонів з 1993 року та підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 році. Єврорегіональне співробітництво є важливим напрямом конвергенції регіонів України та ЄС, а додаткове формування нових форм транскордонного співробітництва прискорює зближення регіонів. Новий поштовх інтенсифікації участі України у регіональній інтеграції може дати статус України як країни-кандидата у члени ЄС, який було надано 23 червня 2022 року, який дає можливість бути залученим до спільних макрорегіональних ініціатив. Незважаючи на наслідки військового часу, в Україні зростає кількість проектів, які реалізуються в країні за підтримки ЄС. Не останню чергу грає участь України у Стратегії ЄС для Дунайського регіону.

Метою цього дослідження є проаналізувати аспекти регіонального співробітництва України з сусідніми країнами в рамках участі у макрорегіональних стратегіях ЄС, що реалізуються, представлення її складових елементів, оцінки перспектив основних напрямків співпраці.

Перші концепції створення макрорегіональних стратегій почали обговорюватися в контексті розвитку ранніх етапів європейської інтеграції після Другої Світової війни та розгортання функціонування Європейського економічного співтовариства. Регіональна інтеграція виникла в результаті зростаючої міжнародної стурбованості щодо торгівлі та загального політичного та економічного розвитку, а також стала поступово асоціюватися з концепцією глобалізації, яку Хеттне

резюмував як бачення «світу без кордонів» [1]. Згодом, створення митного союзу, за яким прослідувало створення єдиного ринку та спільної валюти в 1990-х роках, стало одним із найяскравіших прикладів і перших хвиль регіонального співробітництва у світі. Саме у цей період, переглядається концепція традиційної процесу регіональної інтеграції на нові формати співробітництва. «Новий» регіоналізм – це процес не тільки урядових інтересів, а також поєднання приватних, некомерційних та суспільних інтересів через стратегічний розподіл повноважень та потенціалу, що може привести до більш якісних змін [2].

Ініціативи у формі цього нового регіоналізму розглядаються як «відкриті» і сумісні з сьогодишньою взаємозалежною світовою економікою та розробляються в рамках більш всеосяжного та багатовимірного процесу, в якому вирішуються не лише питання вільної торгівлі та економічного розвитку, а ще питання екології, соціально-культурного розвитку, впровадження демократичного урядування, тощо.

На основі вищенаведеного, з метою вирішення спільних проблем, з якими стикається певна географічна територія, пов'язана з державами-членами ЄС та третіми країнами та з метою сприяння досягненню економічної, соціальної та територіальної єдності, керівні органи ЄС разом із європейськими структурними та інвестиційними фондами схвалили створення чотирьох макрорегіональних стратегій, які зазначені на рис. 1.

Кожна з макрорегіональних стратегій ЄС створювалась у відповідності до наявних спільних проблем соціально-економічного характеру, які є спільними для кожного окремого географічного регіону. Враховуючи географічне положення України, її сфера співробітництва стосується регіону Дунайського басейну, до якої, окрім Дунаю, належать річки-протоки як Тиса, Серет і Прут, через що, до роботи в рамках Стратегії залучені чотири області України: Закарпатська, Івано-Франківська, Одеська, Чернівецька.

Ключовими завданнями Стратегії ЄС для Дунайського регіону є зміцнення міжнародних зв'язків, залучення уваги до необхідності розвитку Дунаю як регіону з потужним потенціалом, посилення співробітництва між органами влади на всіх рівнях для подолання економічної та соціальної нерівності країн у регіоні [3]. ЄС визначив 12 пріоритетних напрямків, в яких основну увагу буде приділено поліпшенню наступних сфер, представлених у таблиці 1.

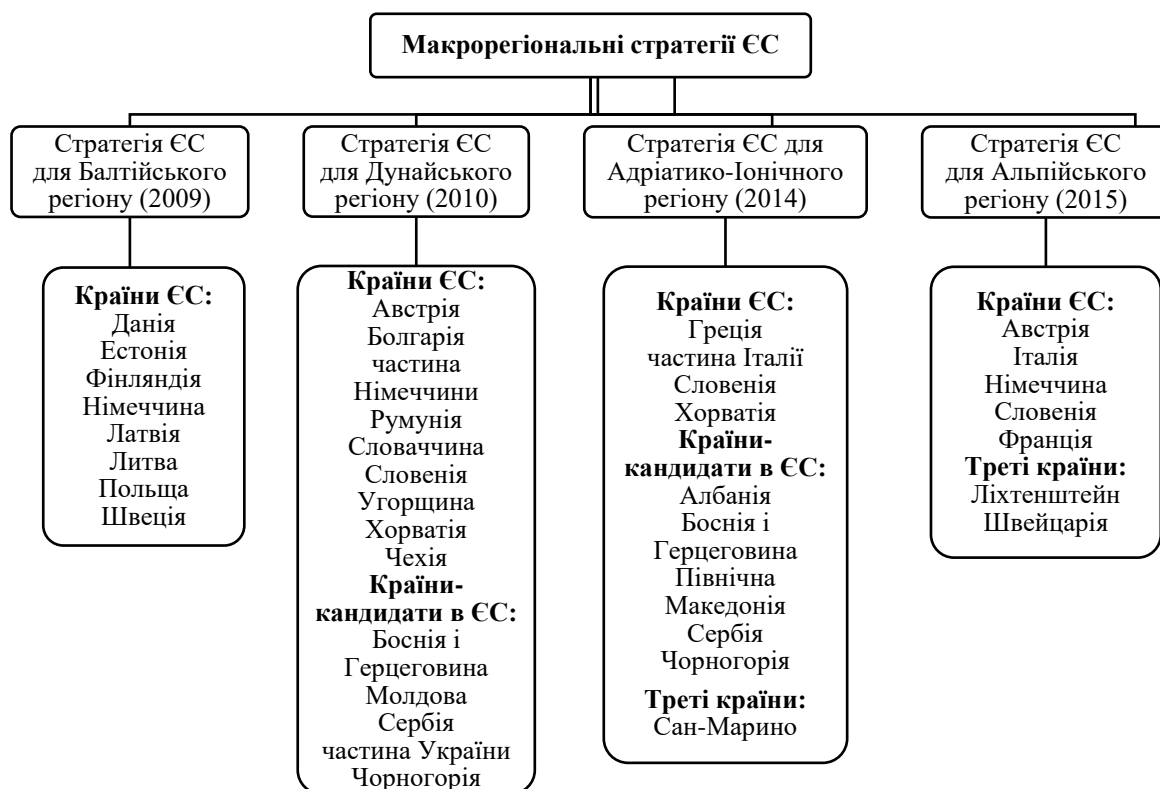

Рис. 1. Основні макрорегіональні стратегії ЄС

Таблиця 1

**Пріоритетні напрямки реалізації Стратегії ЄС
для Дунайського регіону**

Сфера діяльності	Назва пріоритетного напрямку (ПН)
Соціально-економічний розвиток	ПН 1А – Мобільність водних шляхів
	ПН 1Б – Мобільність залізничного, автомобільного і повітряного транспорту
	ПН 2 – Стала енергетика
	ПН 3 – Культура і туризм
Екологія та природо-користування	ПН 4 – Якість води
	ПН 5 – Екологічні ризики
	ПН 6 – Біорізноманіття, ландшафт, якість повітря та ґрунту
Суспільний розвиток	ПН 7 – Суспільство знань
	ПН 8 – Конкурентоспроможність підприємств
	ПН 9 – Люди та навички
Кооперація та законність	ПН 10 – Інституційний потенціал і кооперація
	ПН 11 – Безпека

Джерело: складено за [4]

Аналізуючи існуючий досвід практичної реалізації проектних ініціатив та залученість України в даних пріоритетних напрямках, виділяємо такі основні напрями дослідження:

По-перше, вивчення впливу реалізації Стратегії на сферу життєдіяльності людини. Вони вивчають перспективи впровадження інноваційних технологій та їх вплив на бізнес, рух капіталів споживачів, розвиток обміну товарами та послугами на транскордонному рівні [5].

По-друге, є наявність дослідити можливості перегляду європейської політики згуртування, що стосується стратегій збільшення темпів економічного зростання та створення нових робочих місць, проблеми енергетичної залежності та інфраструктурними та безпековими проблемами.

По-третє, завдяки методам порівняння показників соціально-економічного розвитку країн регіону, регулярно піднімається питання нівелювання дисбалансу соціально-економічного рівня розвитку країн регіону, і які заходи необхідні для цього впроваджувати в рамках існуючих програмних документів до 2030 року.

Для України, яка зазнає військових викликів, дане питання стоїть актуальним для повноцінної реалізації її євроінтеграційного курсу. Поглиблення трансформації економічної політики паралельно з імплементацією реформ відповідних галузей може позитивно вплинути на конкурентоспроможність України в регіоні.

Висновки. Усі розглянуті концепції нових підходів до регіональної співпраці ЄС сумісні з сьогодишньою взаємозалежною світовою економікою та розробляються в рамках більш багатовимірного процесу всеосяжного розвитку. Стратегія ЄС для Дунайського регіону є найбільшою та найрізноманітнішою макрорегіональною стратегією, в якій беруть участь 14 країн, у тому числі й Україна, яка охоплює безліч пріоритетних напрямів в економіці, екології, розвитку людського потенціалу. Хоча показники соціально-економічного рівня розвитку економік країн регіону значно відрізняються, можна відзначити, що дана Стратегія ЄС створює сприятливі умови для активних інновацій, значно збільшує об'єм інвестицій в транспортну, енергетичну інфраструктуру, вирішення екологічних, соціальних проблем, що є спільними для всіх країн регіону. Подальші дослідження можуть сприяти формуванню стратегічних напрямів поглиблення зовнішньо-економічного співробітництва між країнами Дунайського регіону та Україною, що в свою чергу може позитивно вплинути на конкурентоспроможність останньої в умовах глобальних викликів.

Література:

1. Hettne B. Globalization, the new regionalism and East Asia. United Nations University. Shonan Global Seminar. 1996.
2. Elmaco J.L. European Foreign Policy and the Asia-Europe Alliance. A Trans regionalist Response. *GARNET Working Paper*. July, 2008. No 49/08. Research Group on European Civil Society and Multilevel Governance, Westfälische Wilhelms Universität Muenster, Germany.
3. Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and social committee and the committee of the regions on the implementation of EU macro-regional strategies. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A705%3AFIN&qid=1670597851083>
4. The Danube Region Strategy. Priority areas. URL: <https://danube-region.eu/about/priority-areas/>
5. Химинець В. В., Головка А. А., Мірус О. І. Транскордонне співробітництво як інструмент місцевого та регіонального розвитку. Київ : НІСД, 2021. 47 с.